

ĐH Bách Khoa Đà Nẵng

Hồ Trần Anh Ngọc

**Nghiên cứu thiết bị ngưng tụ kiểu ống lồng
ống có cánh sử dụng trong kỹ thuật lạnh**

Chuyên ngành : Công nghệ và thiết bị lạnh

Mã số : 62.52.80.05.

Tên nghiên cứu sinh : Hồ Trần Anh Ngọc

Khóa đào tạo : 2006-2010.

Chức danh khoa học : Giảng viên.

Học vị : Thạc sĩ

Tên tập thể hướng dẫn:

- **Hướng dẫn chính** : PGS. TS. Võ Chí Chính.

- **Hướng dẫn phụ** : PGS.TS. Hoàng Dương Hùng.

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án tiến sĩ này là công trình nghiên cứu khoa học do tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của các cán bộ hướng dẫn, sự giúp đỡ của các cơ quan, các thầy cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp... Các số liệu, hình ảnh và kết quả nghiên cứu là hoàn toàn trung thực và tin cậy. Những vấn đề được trích dẫn trong luận án đã được ghi rõ nguồn tài liệu tham khảo, những kết quả trình bày trong luận án chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Tôi xin chịu trách nhiệm trước pháp luật cũng như đạo đức khoa học về lời cam đoan này.

Tác giả luận án

HỒ TRẦN ANH NGỌC

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
MỤC LỤC	ii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT VÀ QUI ĐỊNH	ii
BẢNG KÝ HIỆU QUI TẮC	x
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	xii
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ, ĐỒ THỊ	xiv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Phương pháp nghiên cứu	3
5. Bố cục của luận án	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN	6
1.1. TỔNG QUAN VỀ THIẾT BỊ NGỪNG TỤ TRONG HỆ THỐNG LẠNH	6
1.1.1. Vai trò của thiết bị ngưng tụ	6
1.1.2. Phân loại thiết bị ngưng tụ:	6
1.1.2.1. Bình ngưng tụ giải nhiệt bằng nước	6
1.1.2.2. Dàn ngưng tụ giải nhiệt bằng nước	8
1.1.2.3. Dàn ngưng tụ giải nhiệt bằng không khí	9
1.2. TỔNG QUAN VỀ ỚNG CÓ CÁNH VÀ THIẾT BỊ TRAO ĐỔI NHIỆT	
ỚNG LỒNG ỚNG CÓ CÁNH	14
1.2.1. Chủng loại ống có cánh và chế tạo ống có cánh	14
1.2.1.1. Ống có cánh ngang	15
1.2.1.2. Ống có cánh nan hoa	16
1.2.1.3. Ống có cánh dọc thân bên trong và bên ngoài ống	17
1.2.1.4. Ống có cánh đặc biệt	18

1.2.1.5. Giới thiệu công nghệ chế tạo ống có cánh	19
1.2.2. Tổng quan về thiết bị TĐN ống lồng ống	20
1.2.2.1. Các chủng loại ống lồng ống	20
1.2.2.2. Cấu tạo và phân loại các thiết bị ống lồng ống	23
1.2.3. Tình hình sử dụng thiết bị trao đổi nhiệt kiểu ống lồng ống	28
1.2.3.1. Tình hình nghiên cứu ống lồng ống trong nước và trên thế giới	28
1.2.3.2. Ứng dụng thiết bị trao đổi nhiệt ống lồng ống trong thực tế	33
CHƯƠNG 2. NGHIÊN CỨU, ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG TRAO ĐỔI NHIỆT	
KHI NGỪNG CỦA CÁC MÔI CHẤT LẠNH	35
2.1. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU	36
2.2. MÔI CHẤT LẠNH VÀ MÔI CHẤT LẠNH MỚI	36
2.2.1. Các môi chất lạnh truyền thống	36
2.2.2. Môi chất lạnh mới thay thế	37
2.2.2.1. Các môi chất lạnh đề nghị thay thế	37
2.2.2.2. Tính chất cơ bản của một số môi chất lạnh mới	37
2.3. XÁC ĐỊNH HỆ SỐ TỎA NHIỆT ĐỐI LƯU CỦA NƯỚC KHI CHUYỂN	
ĐỘNG BÊN TRONG VÀ BÊN NGOÀI ĐƯỜNG ỐNG	39
2.3.1. Cơ sở lý thuyết	39
2.3.1.1. Tỏa nhiệt đối lưu cưỡng bức khi môi chất chuyển động trong ống	39
2.3.1.2. Tỏa nhiệt đối lưu khi môi chất chuyển động cưỡng bức ngoài ống	40
2.3.2. Kết quả xác định hệ số tỏa nhiệt đối lưu	40
2.3.2.1. Khi nước chuyển động bên trong đường ống	40
2.3.2.2. Khi nước chuyển động bên ngoài đường ống	42
2.4. XÁC ĐỊNH HỆ SỐ TỎA NHIỆT ĐỐI LƯU KHI NGỪNG CỦA CÁC MÔI	
CHẤT LẠNH	44
2.4.1. Mục đích	44
2.4.2. Các cơ sở lý thuyết	45
2.4.2.1. Ngưng tụ bên ngoài chùm ống tròn nằm ngang	45
2.4.2.2. Ngưng tụ bên ngoài chùm ống có cánh nằm ngang	45

2.4.2.3. Ngưng tụ bên trong ống đứng và rãnh đứng	46
2.4.2.4. Ngưng tụ bên trong ống nằm ngang	46
2.4.3. Kết quả xác định hệ số tỏa nhiệt khi ngưng	47
2.4.3.1. Kết quả xác định các thông số nhiệt vật lý của các môi chất	47
2.4.3.2. Hệ số tỏa nhiệt khi ngưng bên ngoài ống đơn	48
2.4.3.3. So sánh hệ số tỏa nhiệt khi ngưng bên ngoài ống đơn	52
2.4.4. Xác định tỉ lệ diện tích TĐN làm cánh hợp lý khi sử dụng nước làm môi chất giải nhiệt đi trong ống, môi chất lạnh đi ngoài ống đơn	53
2.4.5. Kết luận và so sánh	55
2.4.5.1. So sánh và nhận xét	55
2.4.5.2. Kết luận	55
CHƯƠNG 3. NGHIÊN CỨU CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUÁ TRÌNH TĐN KHI NGỪNG TỤ CỦA MÔI CHẤT	56
3.1. QUÁ TRÌNH NGỪNG TỤ CỦA HƠI MÔI CHẤT	56
3.1.1. Mô hình lưu lượng dòng chảy hai pha trong ống dọc	57
3.1.2. Mô hình lưu lượng dòng chảy hai pha trong ống nằm ngang	58
3.2. ĐẶC ĐIỂM CỦA QUÁ TRÌNH NGỪNG TỤ	59
3.2.1. Quá trình tỏa nhiệt khi ngưng màng của hơi	60
3.2.2. Tỏa nhiệt khi ngưng màng của hơi chuyển động qua chùm ống	61
3.2.3. Tỏa nhiệt khi ngưng màng của hơi chuyển động qua ống đặt đứng	62
3.2.4. Tỏa nhiệt khi ngưng của hơi chuyển động trong ống nằm ngang	62
3.3. CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUÁ TRÌNH TRAO ĐỔI NHIỆT KHI NGỪNG	63
3.3.1. Ảnh hưởng của hơi quá nhiệt	63
3.3.2. Ảnh hưởng của trạng thái bề mặt	63
3.3.3. Ảnh hưởng của khí không ngưng lẫn trong hơi	64
3.3.4. Ảnh hưởng của tốc độ và hướng chuyển động của dòng hơi	64
3.3.5. Ảnh hưởng của cách bố trí bề mặt ngưng	65
3.4. KẾT LUẬN	66

CHƯƠNG 4. TÍNH TOÁN THIẾT BỊ TRAO ĐỔI NHIỆT KIỂU ỚNG LỒNG ỚNG	67
4.1. CỐ SỞ TÍNH TOÁN THIẾT BỊ TRAO ĐỔI NHIỆT	67
4.1.1. Các yêu cầu kỹ thuật chung cho thiết bị trao đổi nhiệt	67
4.1.1.1. <i>Qui định về các dòng trao đổi nhiệt</i>	67
4.1.1.2. <i>Các yêu cầu kỹ thuật chung cho TBTĐN</i>	68
4.1.1.3. <i>Các nguyên tắc lựa chọn môi chất</i>	68
4.1.1.4. <i>Các nguyên tắc chọn chất lỏng chảy trong ống</i>	69
4.1.1.5. <i>Chọn tốc độ dòng môi chất</i>	69
4.1.2. Phương trình cơ bản của thiết bị trao đổi nhiệt (TBTĐN)	69
4.1.2.1. <i>Phương trình cân bằng nhiệt (CBN)</i>	69
4.1.2.2. <i>Phương trình truyền nhiệt</i>	70
4.1.3. Tính nhiệt cho thiết bị trao đổi nhiệt	72
4.1.3.1. <i>Các bước tính thiết kế thiết bị TĐN</i>	72
4.1.3.2. <i>Tính thiết kế nhiệt thiết bị trao đổi nhiệt</i>	73
4.2. TÍNH TOÁN NHIỆT CHO CÁC LOẠI ỚNG CÓ CÁNH.....	73
4.2.1. Cơ sở lý thuyết để tính toán truyền nhiệt qua vách trụ.....	73
4.2.1.1. <i>Vách trụ không có cánh</i>	73
4.2.1.2. <i>Vách trụ có cánh</i>	74
4.2.1.3. <i>Phương pháp tính vách trụ mới</i>	75
4.2.2. Tính truyền nhiệt của các ống vách trụ có cánh ngang thân.....	76
4.2.2.1. <i>Vách trụ có cánh ngang thân</i>	76
4.2.2.2. <i>Lập công thức tính truyền nhiệt qua vách trụ có cánh ngang</i>	77
4.2.3. Tính truyền nhiệt của các ống vách trụ có cánh dọc thân	79
4.2.3.1. <i>Vách trụ có cánh dọc thân</i>	79
4.2.3.2. <i>Lập công thức tính truyền nhiệt qua vách trụ có cánh dọc</i>	79
4.2.4. Tính truyền nhiệt của các loại ống vách trụ có cánh xoắn.....	81
4.2.4.1. <i>Vách trụ có cánh xoắn dọc thân</i>	81
4.2.4.2. <i>Lập công thức tính truyền nhiệt qua vách trụ có cánh xoắn</i>	82

4.3. XÂY DỰNG MÔ HÌNH BÀI TOÁN TÍNH ỐNG LỒNG ỐNG	84
4.3.1. Tính toán cho thiết bị TĐN kiểu ống lồng ống tron.....	84
4.3.1.1. <i>Mô hình tổng quát của ống lồng ống tron</i>	84
4.3.1.2. <i>Phương trình tính toán</i>	85
4.3.1.3. <i>Phương trình truyền nhiệt</i>	86
4.3.2. Tính toán cho TBTĐN kiểu ống lồng ống có cánh ngang.....	87
4.3.2.1. <i>Mô hình tổng quát của ống lồng ống có cánh ngang</i>	87
4.3.2.2. <i>Phương trình tính toán</i>	88
4.3.2.3. <i>Phương trình truyền nhiệt</i>	91
4.3.3. Tính toán cho TBTĐN kiểu ống lồng ống có cánh thẳng dọc thân.....	92
4.3.3.1. <i>Mô hình tổng quát ống lồng có cánh thẳng hình thang dọc thân</i>	92
4.3.3.2. <i>Phương trình tính toán</i>	93
4.3.3.3. <i>Phương trình truyền nhiệt</i>	96
4.3.4. Tính toán cho TBTĐN kiểu ống lồng ống có cánh xoắn dọc thân.....	97
4.3.4.1. <i>Mô hình tổng quát của ống lồng ống có cánh xoắn dọc thân</i>	97
4.3.4.2. <i>Phương trình toán</i>	98
4.3.4.3. <i>Phương trình truyền nhiệt</i>	103
4.4. KẾT LUẬN	104
CHƯƠNG 5. NGHIÊN CỨU THỰC NGHIỆM MÔ HÌNH THIẾT BỊ ỐNG	
LỒNG ỐNG	105
5.1. NGHIÊN CỨU THỰC NGHIỆM ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG TRAO ĐỔI	
NHIỆT CỦA THIẾT BỊ TRAO ĐỔI NHIỆT ỐNG LỒNG ỐNG.	105
5.1.1. Mục đích thí nghiệm.....	105
5.1.2. Thiết bị thí nghiệm.....	105
5.1.3. Các bước thí nghiệm và kết quả đo đạc	108
5.1.3.1. <i>Các bước thí nghiệm</i>	108
5.1.3.2. <i>Kết quả đo đạc</i>	109
5.1.4. Xác định hệ số truyền nhiệt.....	110
5.1.4.1. <i>Cơ sở lý thuyết</i>	110

5.1.4.2. <i>Kết quả tính toán hệ số truyền nhiệt ống lồng ống</i>	112
5.1.5. So sánh kết quả thực nghiệm với tính toán lý thuyết hệ số truyền nhiệt của thiết bị TĐN ống lồng ống có cánh.....	113
5.1.5.1. <i>Cơ sở lý thuyết</i>	113
5.1.5.2. <i>Kết quả tính toán và so sánh</i>	115
5.2. NGHIÊN CỨU THỰC NGHIỆM VÀ ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG TRAO ĐỔI NHIỆT CỦA THIẾT BỊ NGUNG TỤ ỐNG LỒNG ỐNG.	116
5.2.1. Mục đích thí nghiệm.....	116
5.2.2. Thiết bị thí nghiệm.....	116
5.2.2.1. <i>Mô tả chung hệ thống thiết bị thí nghiệm</i>	116
5.2.2.2. <i>Thiết bị đo sử dụng trong thí nghiệm</i>	121
5.2.3. Các bước thí nghiệm.....	123
5.2.3.1. <i>Các thông số, đại lượng, thiết bị thay đổi khi thí nghiệm</i>	123
5.2.3.2. <i>Các thông số cần phải đo đạc</i>	123
5.2.4. Kết quả đo đạc.....	124
5.2.4.1. <i>Kết quả đo đạc chung</i>	124
5.2.4.2. <i>Kết quả đo đạc khi thí nghiệm với môi chất lạnh freon R12</i>	125
5.2.4.3. <i>Kết quả đo đạc khi thí nghiệm với môi chất lạnh freon R134a</i>	126
5.2.5. Xác định hệ số truyền nhiệt.....	126
5.2.5.1. <i>Cơ sở lý thuyết</i>	126
5.2.5.2. <i>Tính toán</i>	128
5.2.5.3. <i>Kết quả tính toán</i>	129
5.2.5.4. <i>Nhận xét và kết luận</i>	132
5.3. GIẢI PHÁP VỆ SINH ỐNG LỒNG ỐNG VÀ GIẢI THOÁT LỎNG NGUNG GIẢI PHÓNG BỀ MẶT TĐN. ỨNG DỤNG PHẦN MỀM DHEX ĐỂ TÍNH TOÁN TBTĐN ỐNG LỒNG ỐNG.	134
5.3.1. Giải pháp vệ sinh và giải thoát lỏng ngưng ống lồng ống	134
5.3.1.1. <i>Giải pháp vệ sinh cho thiết bị ngưng tụ ống lồng ống</i>	134
5.3.1.2. <i>Giải pháp giải thoát lỏng ngưng tụ cho TBNT ống lồng ống</i>	135

5.3.2. Ứng dụng phần mềm DHEX để tính toán TBTĐN ống lồng ống.....	136
KẾT LUẬN VÀ NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA TÁC GIẢ.....	138
TÀI LIỆU THAM KHẢO	140
PHỤ LỤC.....	154

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT VÀ QUI ĐỊNH

AFM	Kính hiển vi nguyên tử lực (Atomic force microscope)
BH	Bay hơi
C	Chế độ điều hòa không khí (Air conditioning)
CBN	Cân bằng nhiệt
ĐHKK	Điều hòa không khí
F	Chế độ lạnh sâu (Freezing)
KK	Không khí
M	Chế độ lạnh trung bình (Medium Cooling)
MC	Môi chất
MCL	Môi chất lạnh
NT	Ngưng tụ
ODP	Chỉ số phá vỡ tầng ôzôn (Ôzôn Depletion Potential)
OLO	Ổng lồng ống
PRC	Chỉ số phản ứng quang hóa (Photos Reaction Chemical)
SFA	Thiết bị đo lực căng trên bề mặt (Surface Force Apparatus)
TBNT	Thiết bị ngưng tụ
TBTĐN	Thiết bị trao đổi nhiệt
TĐN	Trao đổi nhiệt
TLV	Giới hạn độc hại cho phép (Toxicity Limit Value)
TN	Truyền nhiệt
*	Chưa biết